

Järleån

Naturreservatet Järleån omfattar en sex kilometer lång sträcka av Järleåns dalgång. Ån har till stor del kvar sitt naturliga lopp med en av länets mäktigaste forssträckor – Långforsen.

Gammal dalgång

Järleåns dalgång är en flera hundra tusen år gammal. Den fanns redan före inlandsisarnas tid. När den senaste inlandsisen smälte undan låg nästan hela dalgången under havets yta. Då avsattes mäktiga lager av grus, sand och lera i dalgångens botten. Genom dessa lager letar sig Järleån fram idag. På lagren av grus, sand och lera har människan odlat och idag betar kor här. I de mer otillgängliga branterna och ravinerna finns lövskog och blandskog.

Växt- och djurliv

Tack vare de finkorniga och näringsrika jordarterna är växtligheten artrik. Det märks bl a i det stora antalet olika lövträd. I de delar av reservatet som förr nyttjades för slätter och bete, växer mest gråal och ask. Där finns enstaka mycket gamla och grova askar och björkar kvar från slättertiden. Ett annat vanligt träd längs Järleån är hägg, som blommar tidigt på våren.

Växtligheten är frodig. Bland de ovanligare växterna kan nämnas tibast, vätteros, lungört och skavfräken. På våren blommar vitsippa rikligt i lövskogarna och under sommaren är det smörbollen man särskilt lägger märke till bland de blommande växterna.

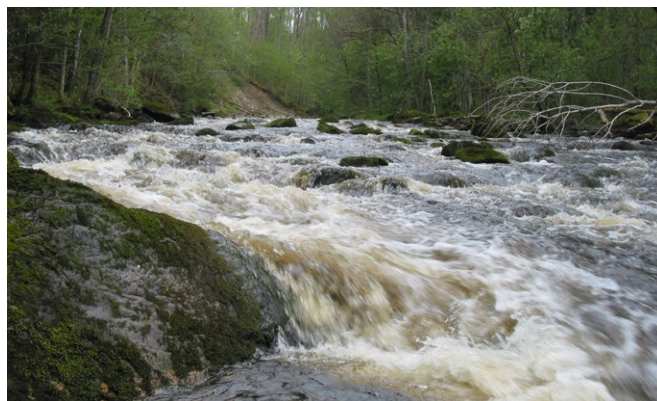
Fåglar som trivs i reservatet är knipa, storskrake, strömstare och forsärla. Vissa år ses kungsfiskare. Bäver är vanlig och på senare år har uter åter setts i Järleån.

Långforsen

Långforsen är en mäktig upplevelse under perioder med högvatten. Under vårfloden har den som högst vattenflöde, men även efter en regnig period senare på året kan stora mängder vatten kasta sig ner genom forssträckan.

Levande geologi

Det rinnande vattnets påverkan på landformerna är märkbart vid Järleån. I åns yttersvängar urholkas fortfarande stranden och skred uppkommer. Då glider delar av stranden ut i ån med träd och allt och helt vegetationsfria ytor, ”skredärr”, bildas. I åns innersvängar däremot

Järleåns vattenmassor på väg mot Väringen och så småningom Östersjön. Foto: Thomas Eriksson.

avlagras grus, sand och finkornigare material, och nya landområden byggs upp av dessa ”svämsediment”.

Gammal bruksdrift

Redan i mitten av 1500-talet fanns en hytta vid Järleån. De följande århundradena blev Järleåns dalgång det viktigaste centrat för järnförädling i Noraskogs bergslag med hyttor och hammare vid tre olika dammar. Järnhanteringen i området pågick ända in på 1920-talet, men nu återstår endast ruiner av byggnaderna samt slagghögar och andra lämningar. Järle kvarn, som drevs ända in på 1970-talet, finns bevarad i ursprungligt skick.

När ska man besöka Järleån?

Bästa tiden för att besöka Järleån är tidigt på våren när forsens är om mäktigast. Senare på våren och på försommaren är blomsterprakten värd att se och fågelsången når sin kulmen. Vid Järleån finns flera rastplatser för en picknick.

© Tina Käll, Lantmäteriet, Naturvårdsverket

Vägbeskrivning

Ta av från riksväg 50 mot Yxe, strax norr om Noraavfarten. I Yxe, åk mot Hammarby. Reservatet ligger efter vägen. Parkerar gör man bäst vid andra parkeringen.

Fakta om reservatet

Bildat år: 1976

Areal: 105 hektar

Markägare: Naturvårdsverket samt enskilda

Förvaltare: Länsstyrelsen

Reservatsbildare: Länsstyrelsen

Området ingår i Natura 2000-nätverket

§ Tänk på att det inte är tillåtet att:

- skada mark och växtlighet
- plocka blommor
- störa djurlivet
- ta med okopplad hund
- göra upp eld annat än på anvisad plats
- fiska
- tälta
- ställa upp husvagn
- köra motorbåt
- köra motorfordon eller parkera annat än på p- platserna